

Hand-drawn map of a coastal area, likely a harbor or a large estate, with handwritten labels in Dutch. The map shows a coastline with several streets and a large area labeled "Koning van p. van C". The streets are labeled: "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven", "straat naar de haven". The large area is labeled "Koning van p. van C". The map is dated "Den 10. Julij 1693".

Muller O.

ADEDE Archeologisch Rapport 610

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 610

Archeologienota Cocquystraat, Eeklo (Oost-Vlaanderen).

MULLER O.

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2020
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 11 -
2.6	Randvoorwaarden	- 11 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 23 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 23 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 25 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 25 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 26 -
3.2.3	Bodem	- 27 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 27 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 28 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 29 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 30 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 31 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 33 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 33 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 34 -
3.3.2.1	Een schets van Eeklo (1693)	- 34 -
3.3.2.1	Figuratieve Tiendenkaart van Eeklo (1753).....	- 36 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 36 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 37 -
3.3.2.4	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 38 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 39 -
3.3.1	Luchtfoto september 1944.....	- 40 -
3.3.2	Luchtfoto 1971	- 42 -

3.3.3	Luchtfoto 1979-1990	- 42 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 43 -
3.4.1	Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving.....	- 43 -
3.4.2	CAI Indicatoren	- 44 -
4	Besluit	- 49 -
5	Bibliografie.....	- 51 -
6	Lijst van figuren	- 52 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2020H187
Site	EEKLO – Cocquytstraat
Projectsigle ADEDE	EEK-COC
Ligging	Cocquytstraat 98, 9900 Eeklo, Oost-Vlaanderen
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgw werken	Sloop loods, nieuwbouw meersgezinswoning
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Muller O., 2020, Archeologienota Cocquystraat in Eeklo (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 610, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 360m ²
Periode uitvoering	Augustus 2020
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Bebouwing

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

EEKLO - Cocquytstraat

Topokaart

2020H187

18/08/2020

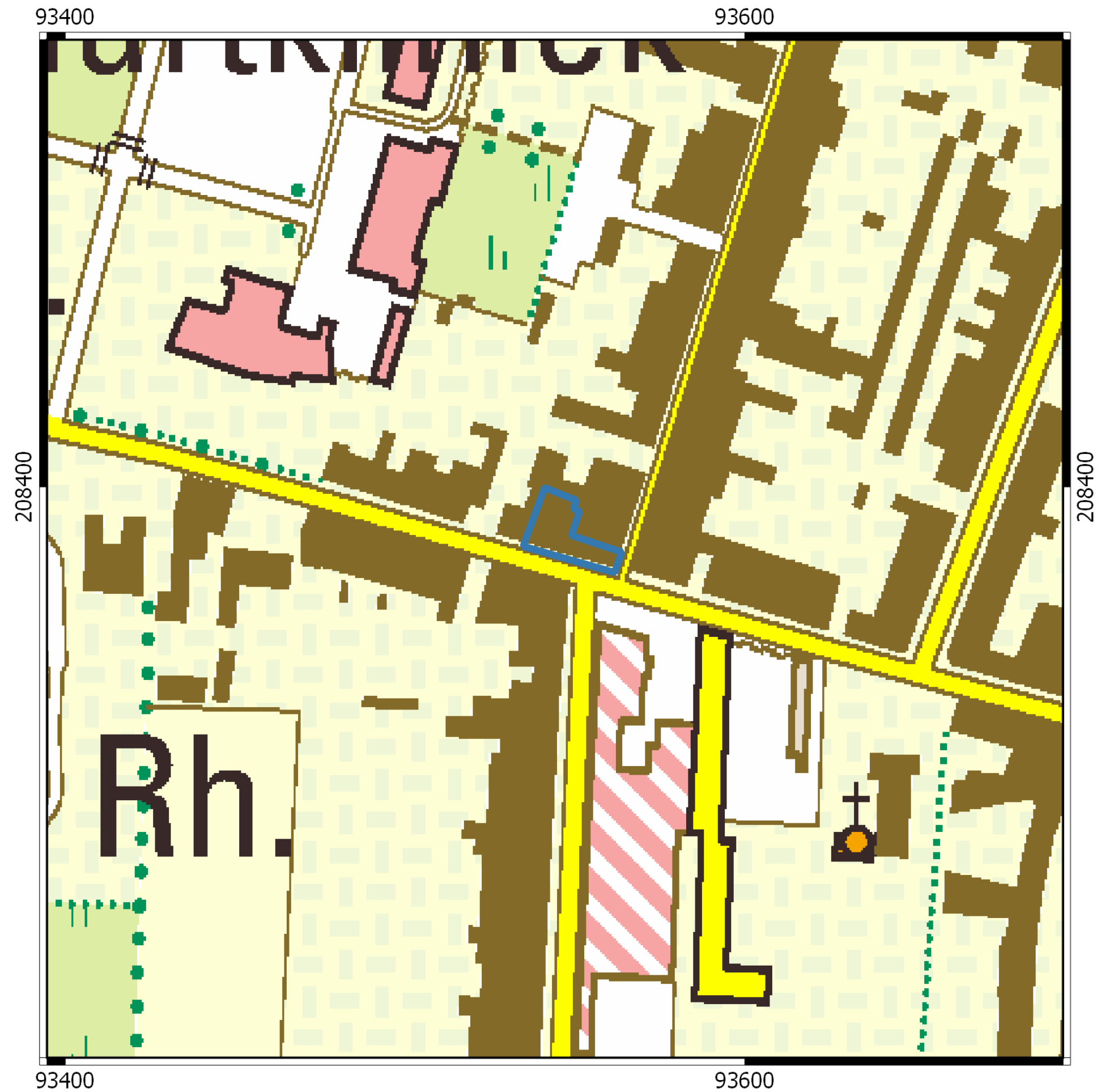
© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 40 80 m

EEKLO - Cocquytstraat

Recente Ortho

2020H187 18/08/2020

© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 10 20 m

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

EEKLO - Cocquytstraat

GRB

2020H18718/08/2020

© AGIV

Legende

 Projectgebied

01020 m

EEKLO - Cocquytstraat

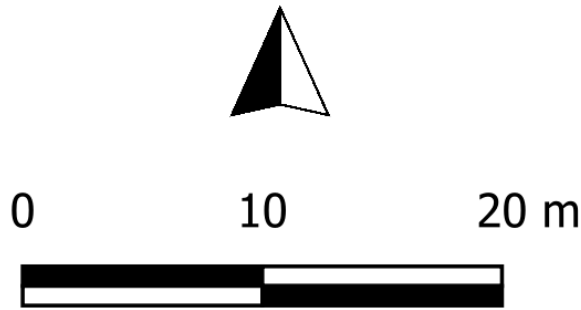
Verstoorde zone

2020H187 18/08/2020

© AGIV

Legende

- Projectgebied
- Verstoorde zone

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het onderzoeksgebied werd tot op vandaag nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving zijn wel archeologische waarden gekend. Deze zullen verder worden toegelicht onder hoofdstuk 3.4.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor een stedenbouwkundige handeling waarbij het plangebied in een vastgestelde archeologische zone ligt, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het plangebied ligt in de zuidwesthoek van de woonkern van Eeklo, op het kruispunt van de Moeie, de Cocquytstraat, de Zandstraat en de Zuidmoerstraat en betreft een terrein dat volledig bebouwd is. Concreet betreft het een woonhuis met kleinere achtergebouwen en een grote loods die niet onderkelderd is. De bestaande loods heeft een fundering tot vorstvrije diepte van 80cm. Bij een plaatsbezoek bleken wel enkele kleinere (water)putten onder de loods aanwezig, met een diepte van 90cm tot 120cm (zie foto's bestaande toestand).

2.5 Beschrijving geplande werken

De opdrachtgever plant op het plangebied aan de straatzijde van de Moeie een nieuwe meersgezinswoning met twee verdiepingen. Hier dient bijgevolg eerst de loods te worden gesloopt. Het woonhuis met achterbouw aan de Cocquytstraat blijft ongewijzigd.

De oppervlakte van het plangebied waar de geplande werken zullen plaatsvinden betreft ongeveer 210m², waarbij de meersgezinswoning een grondoppervlakte zal hebben van ca. 172m² en een zone aan de noordzijde met een totaaloppervlakte van 42m² tot tuinzone verwordt. In de tuinzone worden twee sceptische putten ingebed tot een diepte van 3m en eveneens wordt in functie van de geplande meersgezinswoning een nieuw rioleringsnetwerk voorzien die niet dieper zal komen dan de geplande fundering. De nieuwe meersgezinswoning zal niet onderkelderd worden en krijgt een fundering tot op een diepte van maximaal 1m onder het huidige maaiveld.

2.6 Randvoorwaarden

Dit betreft een archeologienota met uitgesteld traject wegens fysieke onmogelijkheid: eerst moet de bestaande bebouwing op gebied van geplande werken gesloopt worden. Eventueel archeologisch onderzoek dient plaats te vinden na deze werken.

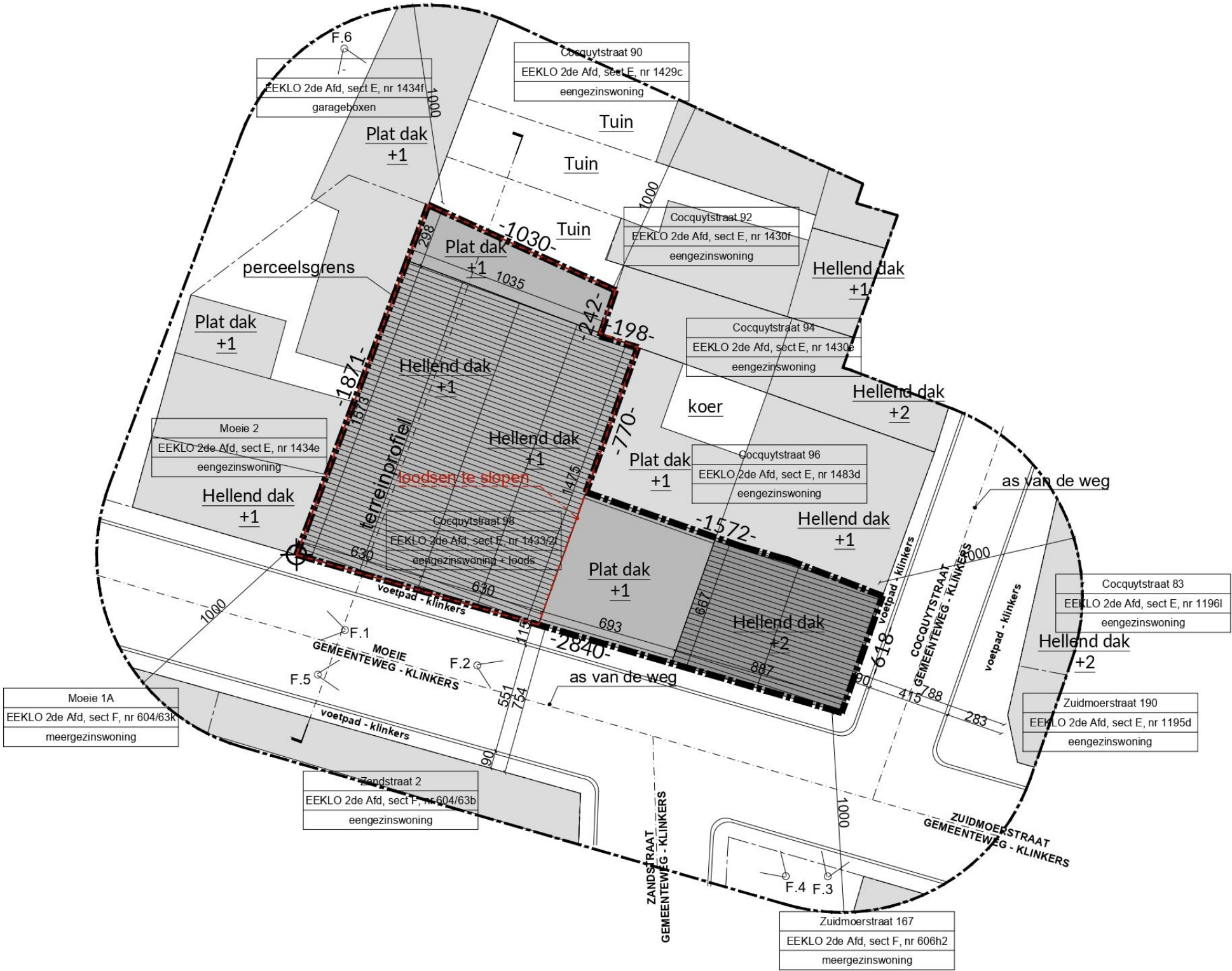
2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het

Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Bodemgebruiksbestand
 - Gewestplan
- Historische situering:
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

INPLANTINGSPLAN
bestaande toestand

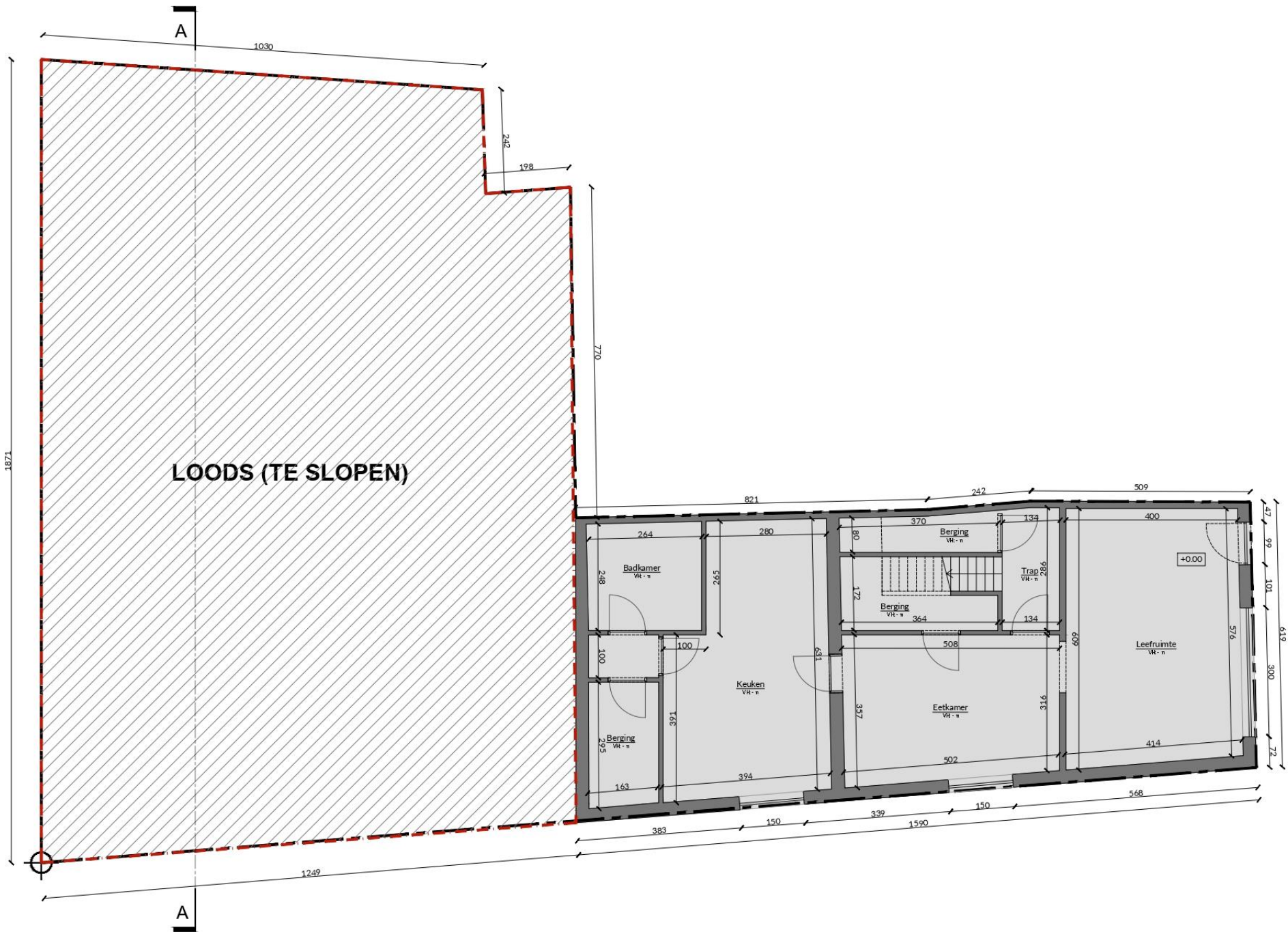
dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiqi

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/200
papier : A3
datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievegem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

GRONDPLAN GELIJKVLOERS
bestaande toestand

dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiqi bvba

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/100
papier : A3
datum : 25/06/2020

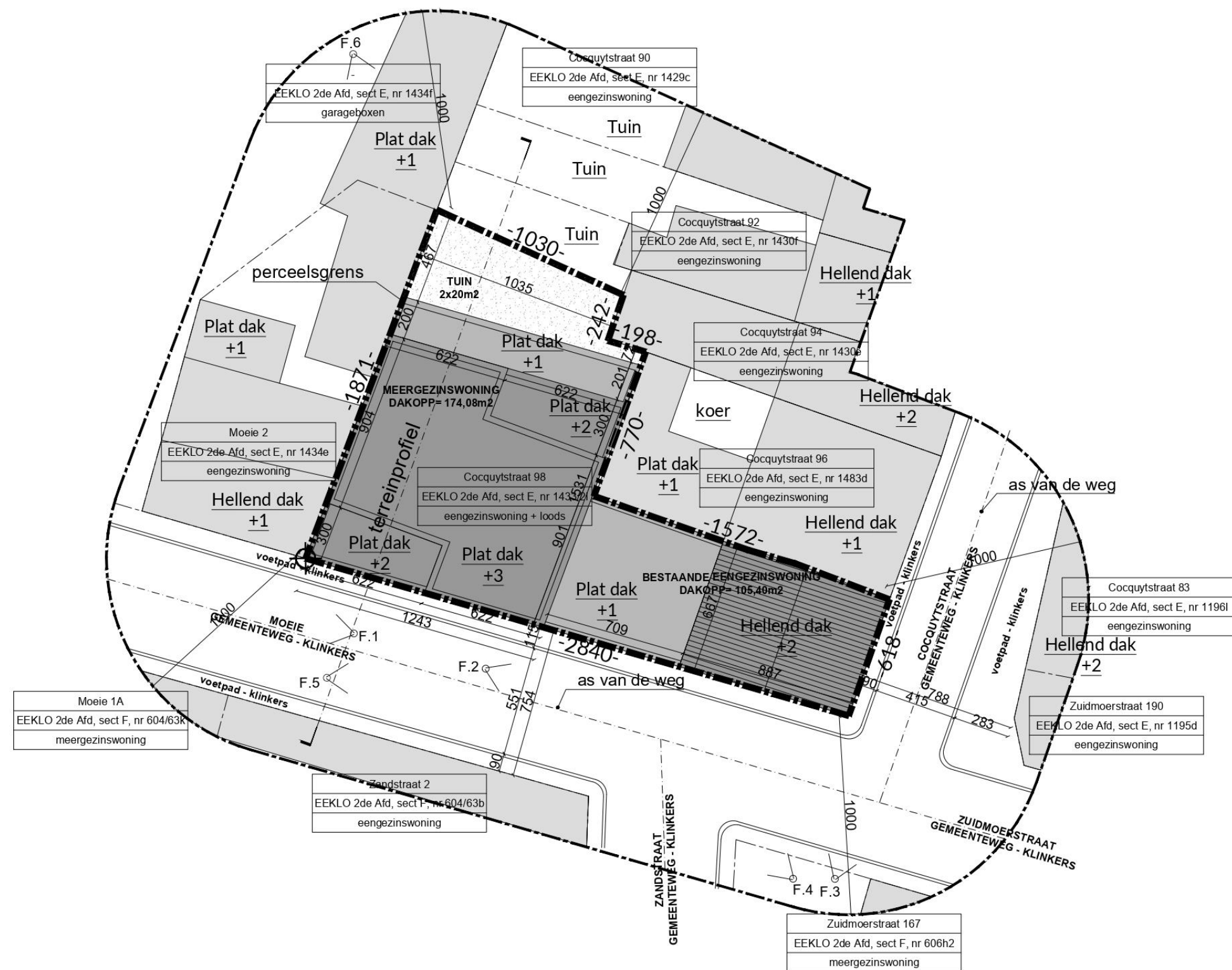
STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievegem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

Foto's plaatsbezoek

INPLANTINGSPLAN

nieuwe toestand

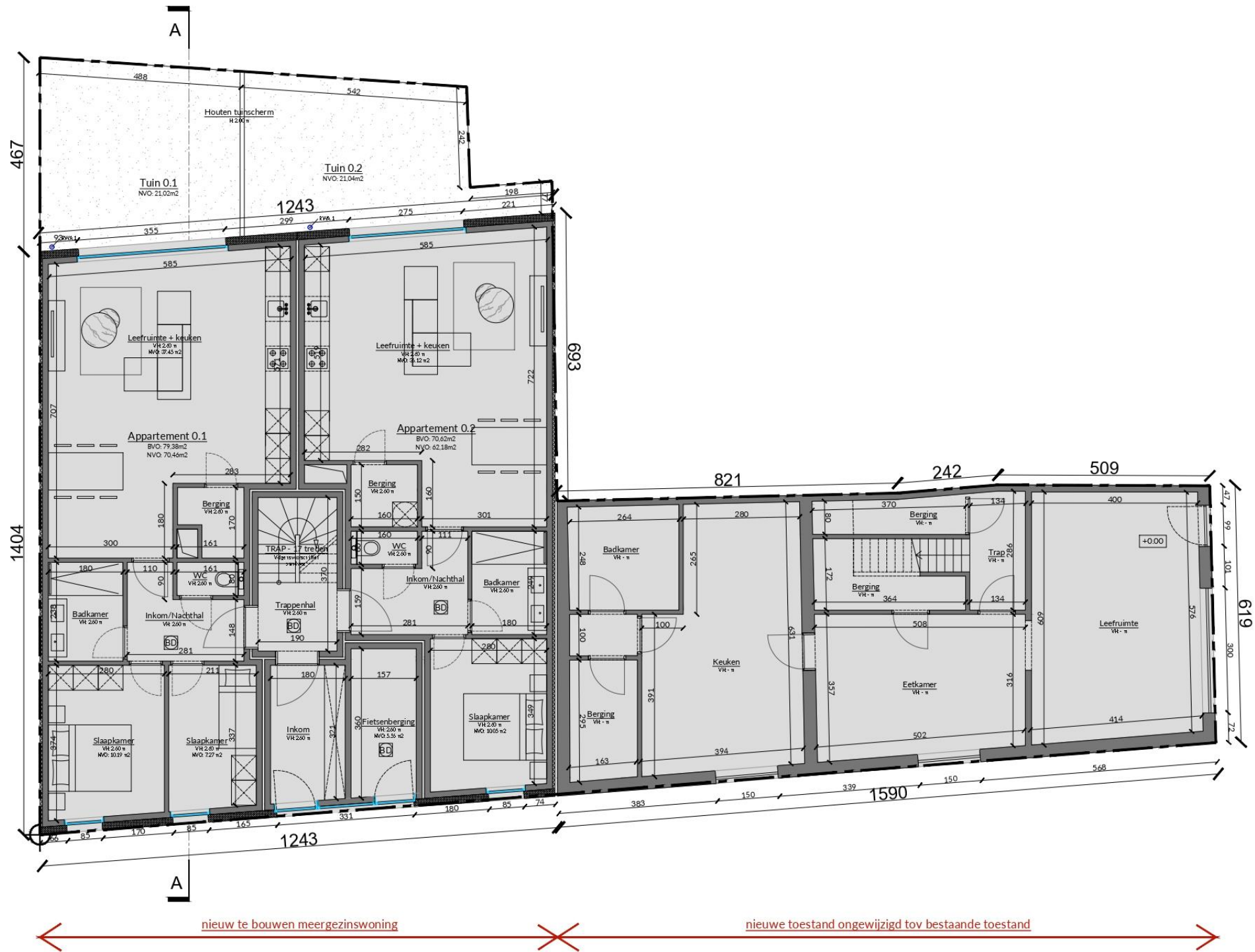
dossier : MOEIE
 bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
 bouwheer : Musiqi

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/200
 papier : A3
 datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievegem
t 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

GRONDPLAN GELIJKVLOERS
nieuwe toestand

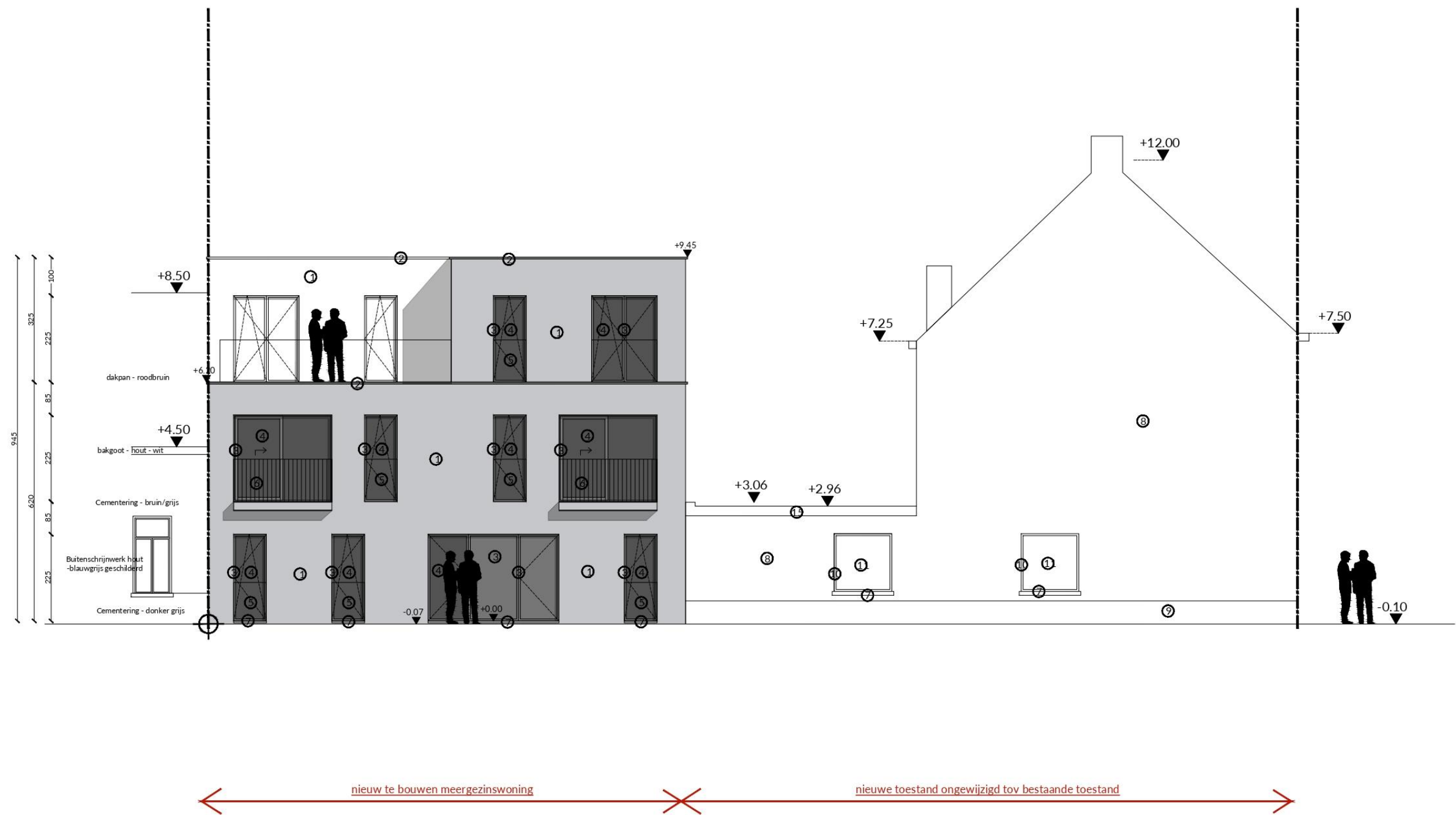
dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiqi bvba

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/100
papier : A3
datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievegem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

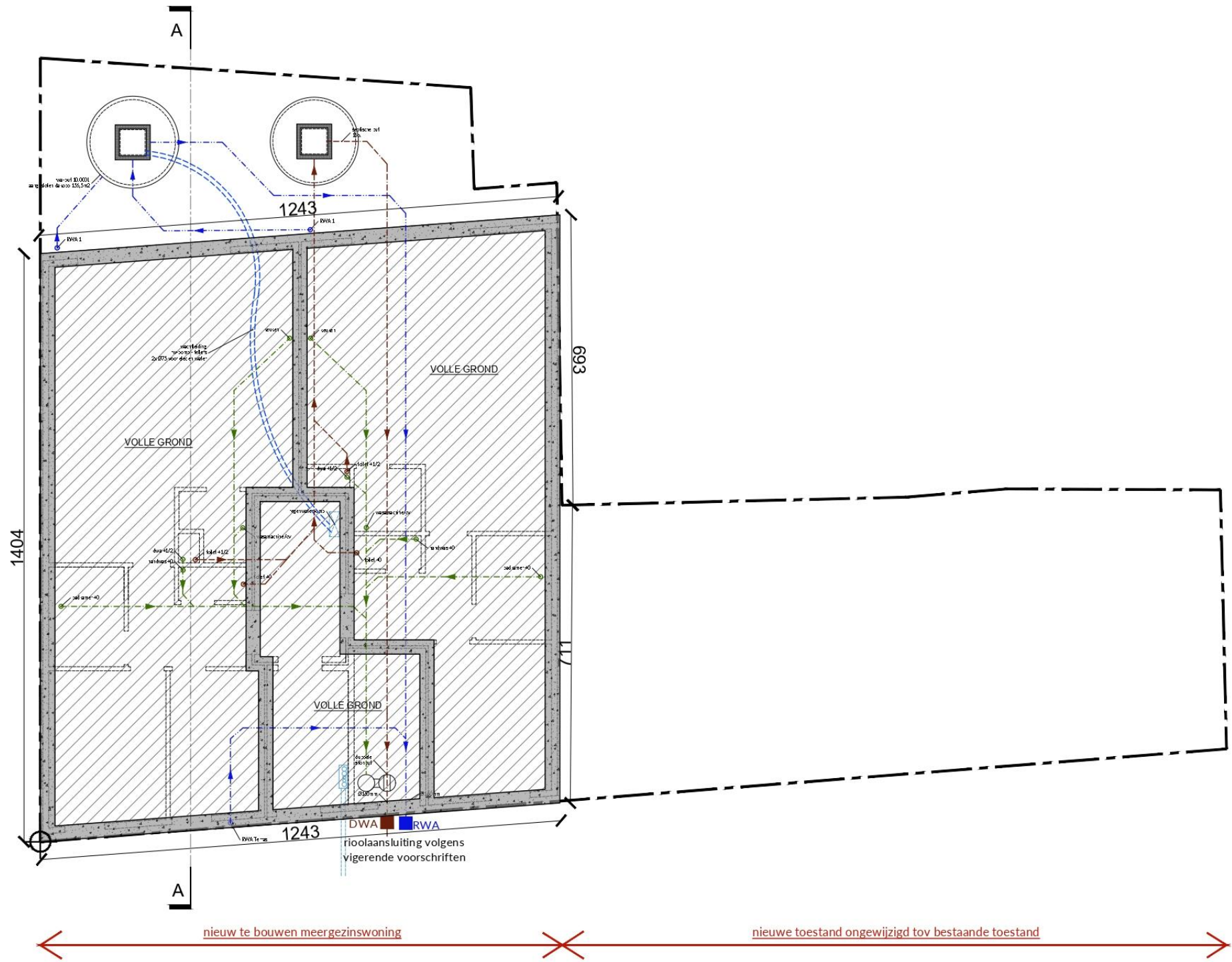
VOORGEVEL (gevelaanzicht nr 2)
nieuwe toestand

dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiq bvba

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/100
papier : A3
datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievegem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

GRONDPLAN FUNDERING
nieuwe toestand

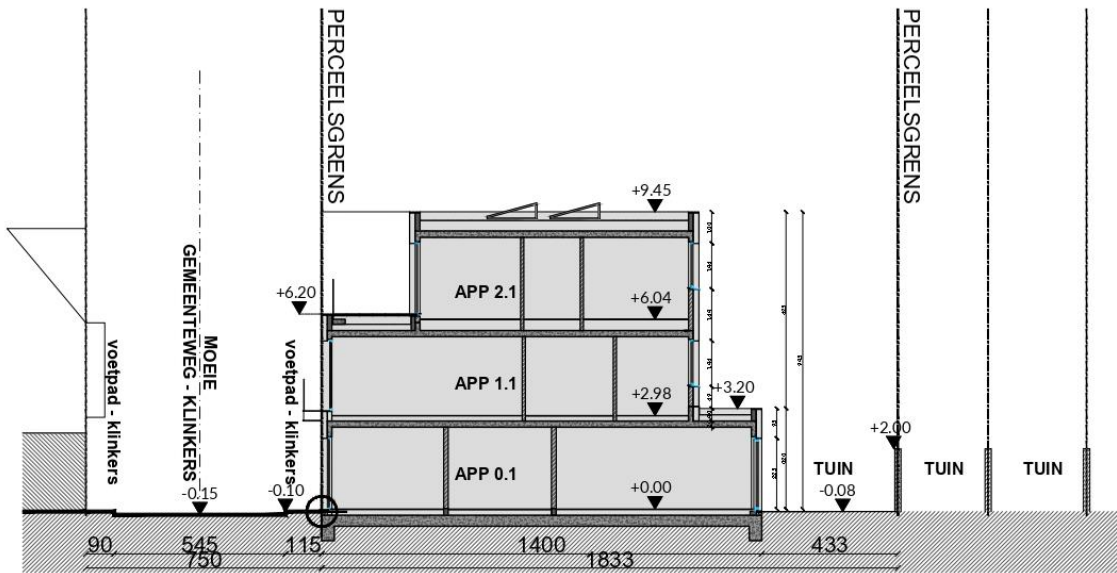
dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiqi bvba

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/100
papier : A3
datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievgem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

TERREINPROFIEL
nieuwe toestand

dossier : MOEIE
bouwplaats : Cocquytstraat 98 - Eeklo
bouwheer : Musiqi

onderwerp : Slopen van een loods en het
bouwen van een meergezinswoning
plantitel :

schaal : 1/200
papier : A3
datum : 25/06/2020

STEF VERMEIRE architect
a: Hofbouwstraat 22, 9930 Lievgem
t: 0494 90 23 85
e: vermeire.stef@gmail.com

3 Assessmentrapport

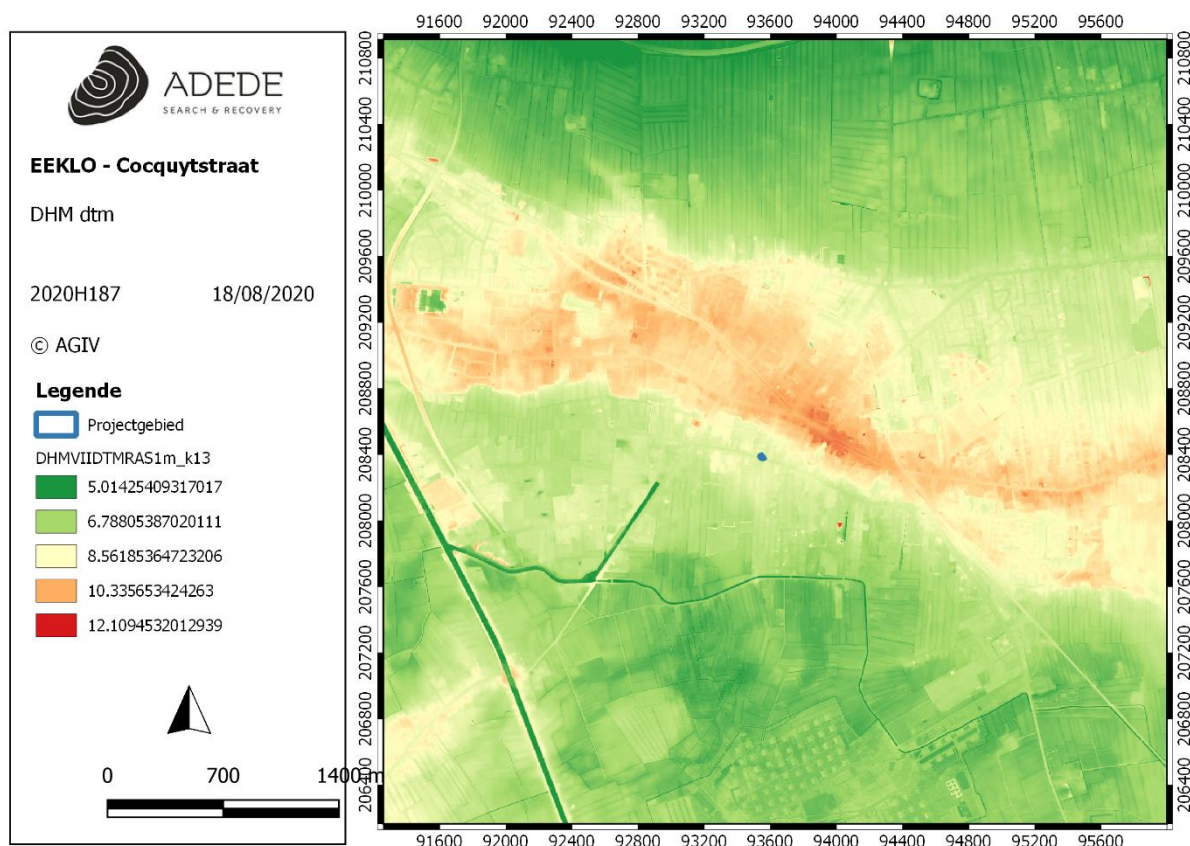
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het plangebied is gesitueerd op de zuidelijke flank van de oostwest georiënteerde dekzandrug Maldegem-Stekene, aan de rand van het historisch centrum van de stad Eeklo en ligt op een hoogte van ongeveer 8m TAW. Het centrum van Eeklo zelf is gelegen rond de historische Sint-Vincentiuskerk, op een 9 à 10 m hoge top van de zandrug, omgeven door een vrij nat landschap, op de grens tussen de waterbekkens van de Schelde in het oosten en de Brugse Polders in het westen. In die natte zandgebieden stromen onder meer de Lieve in het westen, de Bruggravenstroom in het zuiden en de Isabellabeek in het noordoosten. De dichtstbijzijnde waterloop is Eeklo's Leiken dat tot op 600m afstand ten zuiden van het plangebied stroomt.

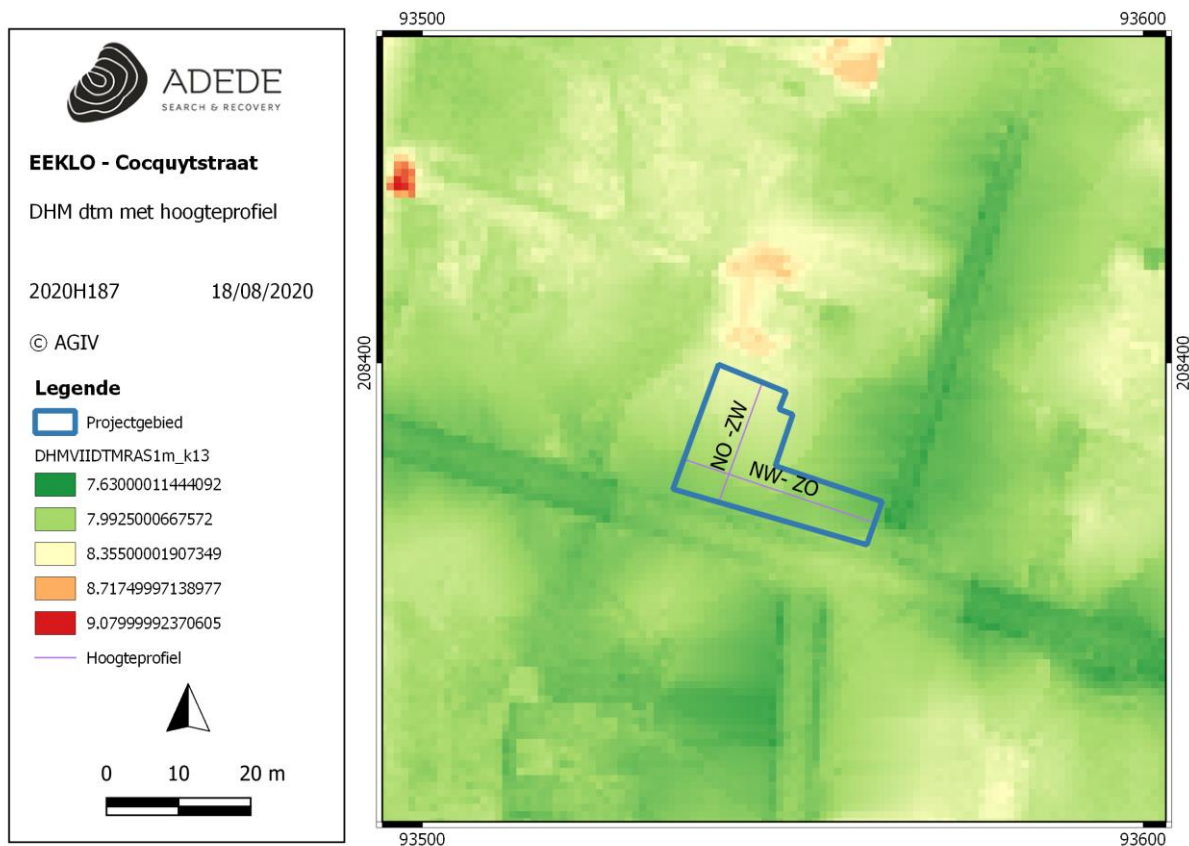
DHMOVII

DHMOVII detail met aanduiding hoogteprofiellijnen

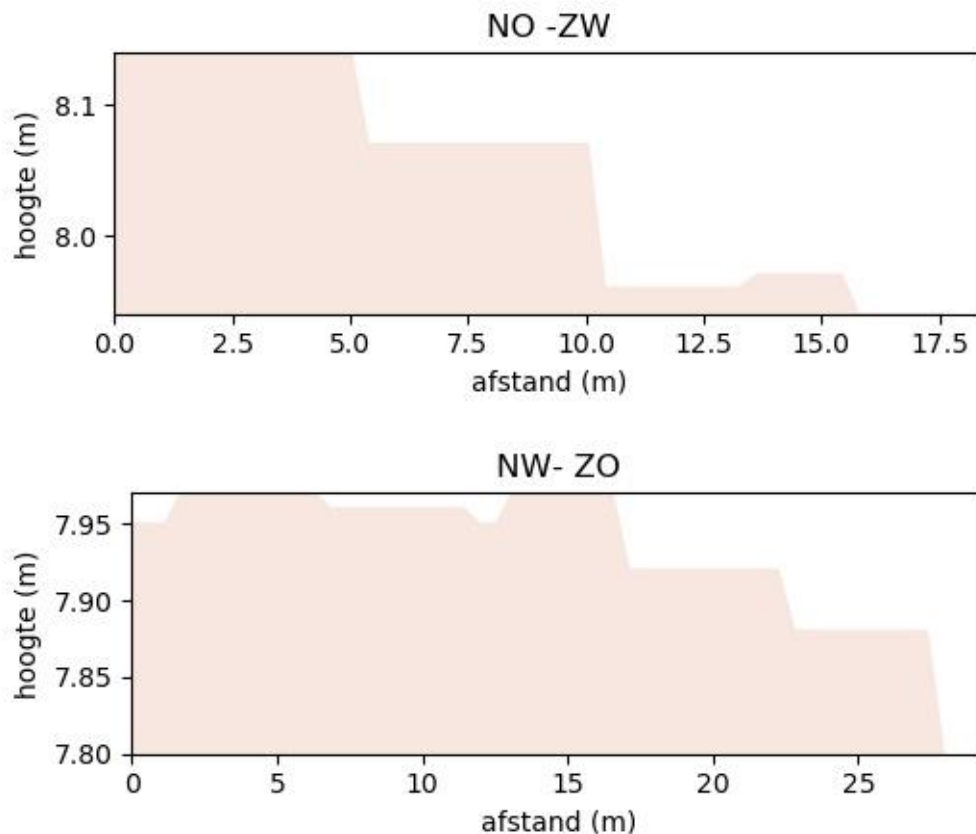
hoogteprofielen

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMOVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

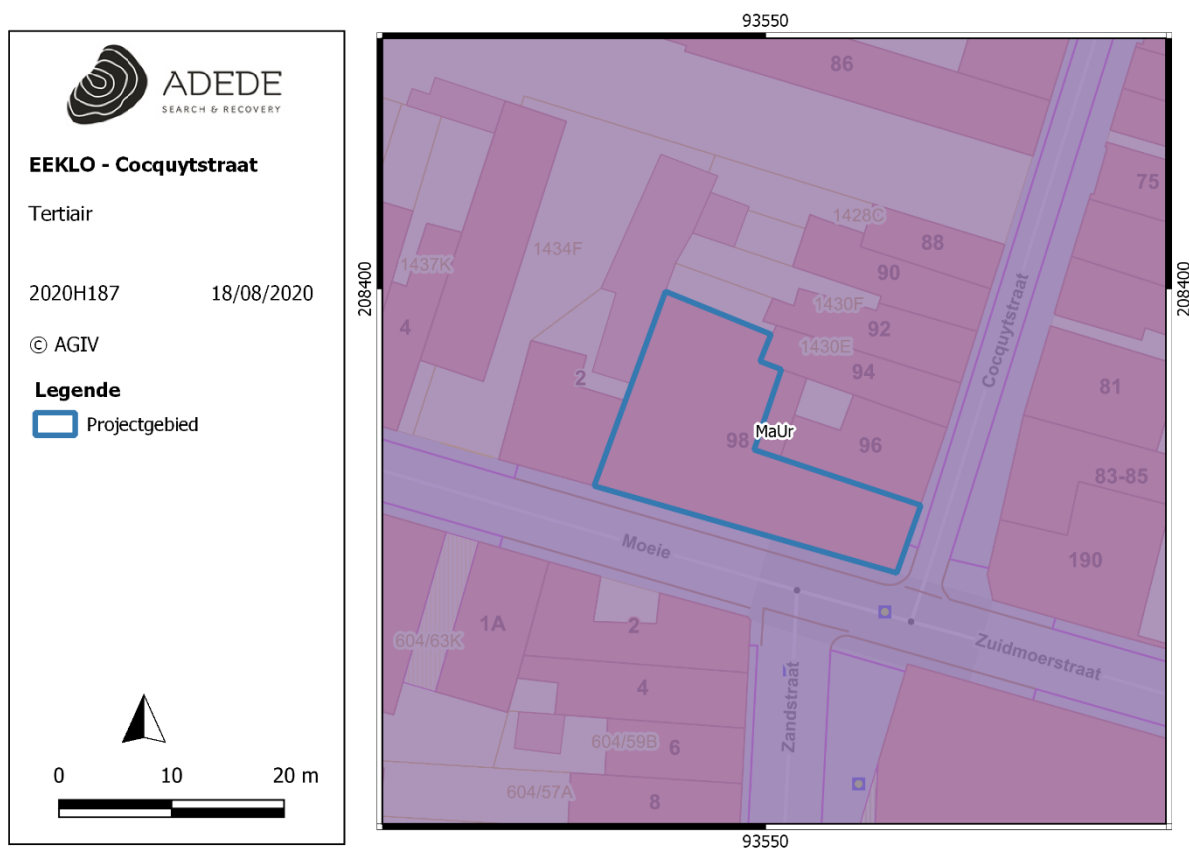
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Hierbij wordt het plangebied op de Formatie van Maldegem gekarteerd, maar bepaald het Lid van Ussel, dat bestaat uit grijsblauwe tot blauwe klei.

De Formatie betreft een grijze afwisseling van fijn zand en klei, die glauconiethoudend en glimmerhoudend zijn. Onderaan zit er zandhoudende en sterk glauconiethoudende klei. Deze formatie werd gevormd van het Laat-Lutetien tot en met het Bartonien (ongeveer 42 tot 37 miljoen jaar geleden).

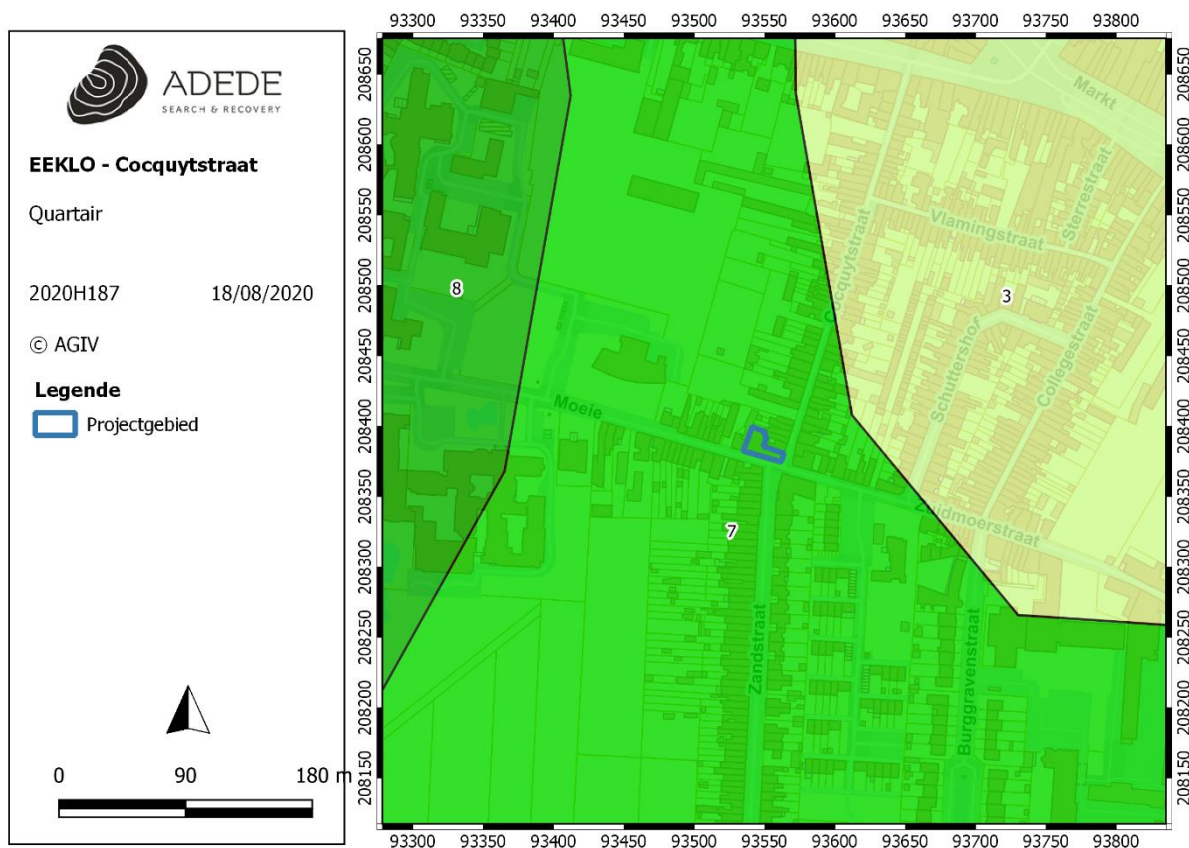

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

De quartair geologische kaart plaatst het plangebied op profieltype 7. Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem.
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair
- Flpw: Dit zijn fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen)
- FMPs: Dit zijn fluviale afzettingen van het Saaliaan (Midden-Pleistoceen)

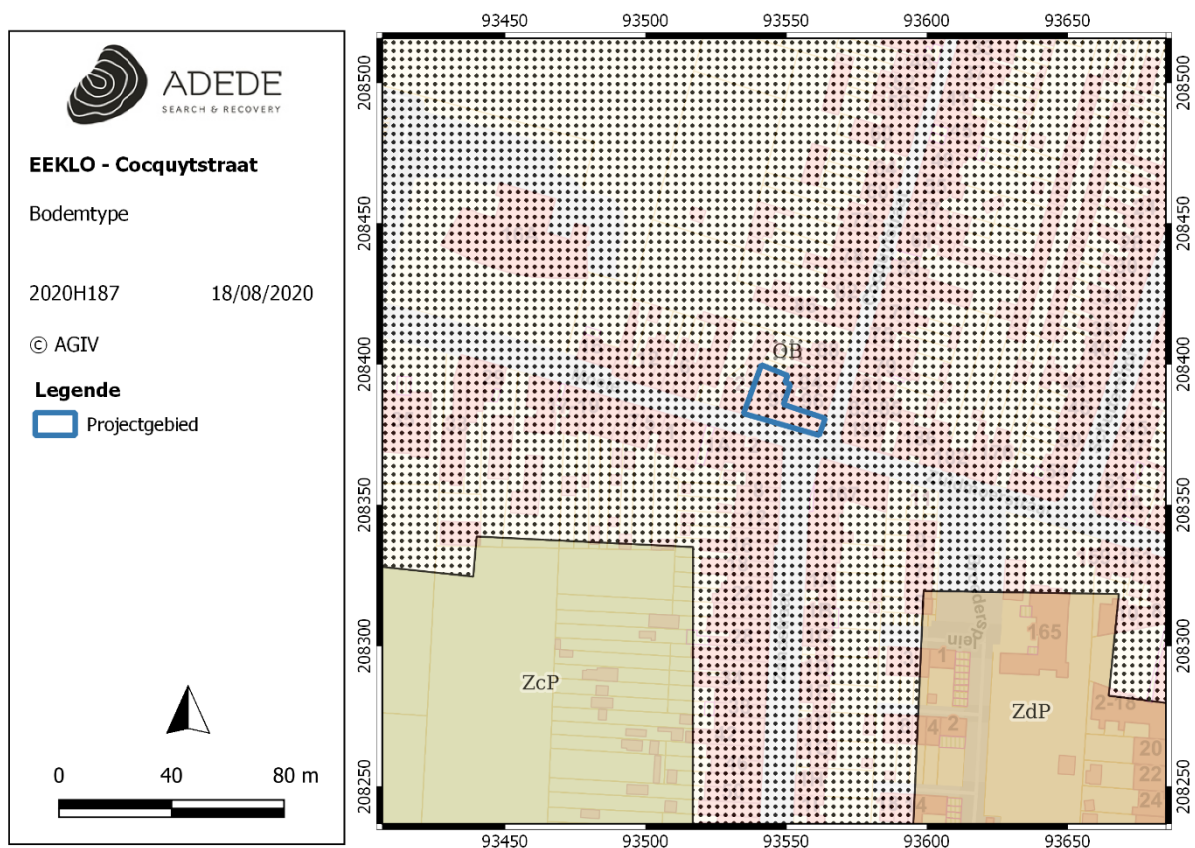
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

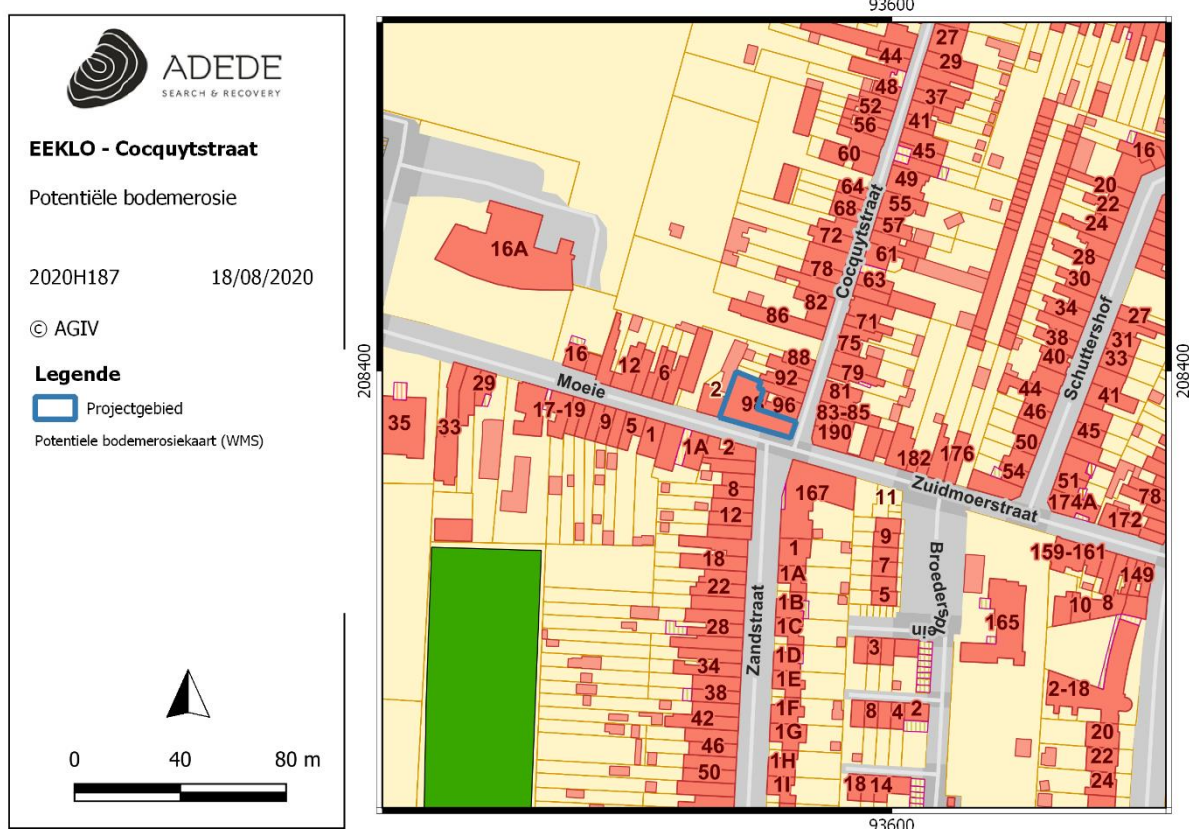
Volgens de bodemtypekaart ligt het plangebied volledig op het kunstmatige bodemtype OB, wat een verwijzing is naar kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

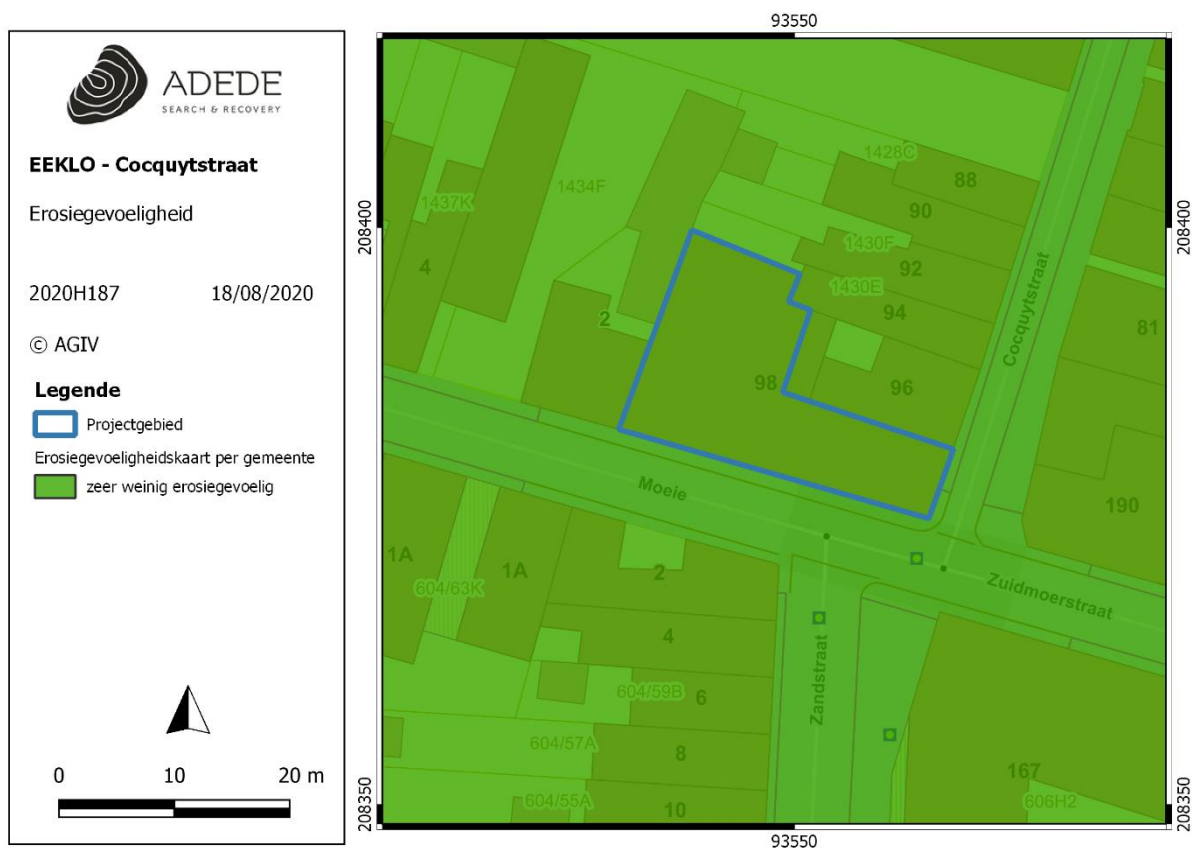
De potentiële bodemerosiekaart geeft voor het desbetreffende perceel geen informatie weer, maar wel van een perceel in de omgeving: deze werd gekarteerd als een grond met een verwaarloosbare potentiële bodemerosie.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Volgens de Erosiegevoeligheidskaart per Vlaamse gemeente ligt het plangebied in een zone met zeer weinig erosiegevoeligheid.

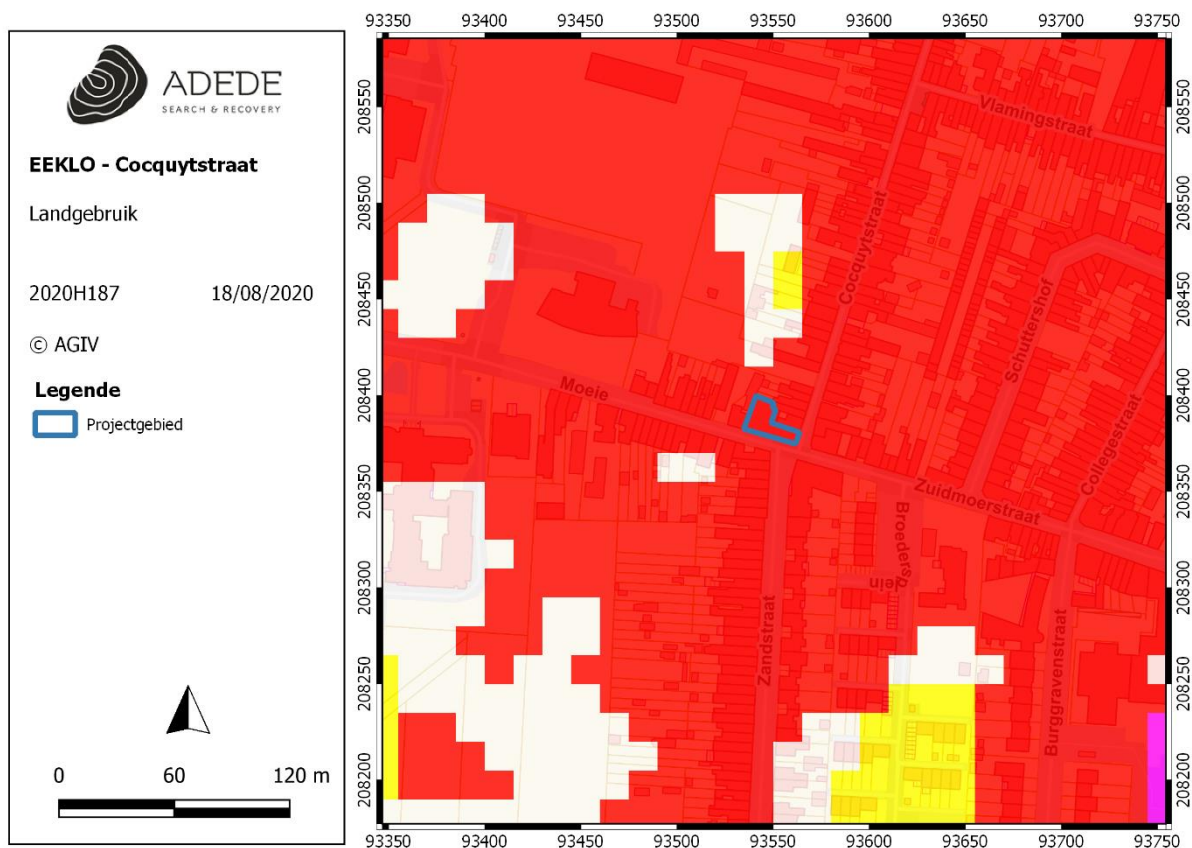

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruikt gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied geheel als volgt gekarteerd staat:

Andere bebouwing (rood): Het betreft een gebied waarbij het grootste deel bedekt wordt door structuren. Dit kan gaan over gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen 30% en 80% is verhard).

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodengebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het gewestplan plaatst het plangebied binnen 'Woongebieden' (rood). De woongebieden zijn bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen en voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De langgerekte zandrug midden een laaggelegen, nat gebied bood een geschikte plaats voor de lokalisatie van Eeklo bij de economische ontwikkeling van het gebied, waarbij de religieuze instellingen zoals de Gentse Sint-Pieters- en Sint-Baafsabdijen en het Sint-Janshospitaal van Brugge een belangrijke rol speelden. Hiervan getuigen enkele laatmiddeleeuwse pachthoeven die in de 13de eeuw opgericht werden, zoals het Sint-Jansgoed en het Goed ter Moere, net ten noordwesten van de stadskern.

Er is weinig geweten over de vroegste ontwikkeling van Eeklo. Het woord "Eeklo" is van Germaanse origine en verwijst naar een klein bosje dat wordt gekenmerkt door een aantal eikebomen (eek = eik; loo = verspreid bos. In 1240 ontvangt Eeklo stadsrechten van Johanna van Constantinopel en de oudste vermelding van de Sint-Vincentiusparochie dateert pas uit 1331. Dat de in 1878 gesloopte kerk al een 13de-eeuwse voorganger kende, bleek onder meer uit de laat-19de-eeuwse foto's van de afgebroken, vroeg-gotische westtoren. Toen aangetroffen muurresten onder het portaal doen zelfs een mogelijk romaanse kerk op dezelfde plaats vermoeden.

Eeklo ontwikkelde zich als handelsstad dankzij zijn ligging langsheen een belangrijke handelsweg tussen Brugge en Antwerpen, en verbonden met Gent via het Leiken, (gegraven rond 1450), dat verbinding gaf met de Lieve. Binnen het graafschap Vlaanderen maakte Eeklo deel uit van het Brugse Vrije. De stadskeure van 1240 gaf Eeklo een eigen rechtspraak en legt het grondgebied vast. Het eerste 'stedehuis' werd kort daarna opgericht op de plaats van het huidige stadhuis van rond 1650. Rond 1450 stichtten de grauwezusters van Sint-Omer het Onze-Lieve-Vrouweklooster Ten Doorn, dat met zijn ommuring afgebeeld staat op de kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus uit 1562. Kort daarna wordt het onder het Calvinistisch bewind in 1678 verwoest. Tijdens deze godsdienstoorlogen werd het historisch centrum van Eeklo grotendeels vernield. De minderbroeders uit Brugge kochten het vervallen complex van de grauwezusters en richtten er tussen 1664 en 1685 hun nieuwe klooster in.¹ Na de pacificatie herleeft Eeklo stilaan en wordt de draad van de textielmanufactuur heropgenomen. In de 19de eeuw vormt dit de basis voor een industrialisatieproces, dat gelijkloopt met de promotie van Eeklo tot administratieve en kerkelijke hoofdstad van het Meetjesland, na de scheiding der Nederlanden. Uit deze periode stammen de neo-gotische gebouwen en rijen van werkmanshuisjes die nog steeds het straatbeeld mee bepalen. Op 13 oktober 1914 werd Eeklo ingenomen door de oprukkende Duitse krijgsmacht.² Tijdens WOI werden

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300594>

² https://bel-memorial.org/books/eerste_wereldoorlog_in_het_meetjesland.pdf

op het grondgebied van Eeklo minimum 65 bunkers opgetrokken waarvan er 16 bewaard bleven. Bij de aanvang van WOII kwam Eeklo zwaar onder vuur te liggen door Duitse bombardementen. De eerste bommen vallen op zo'n 750m ten zuidwesten van het plangebied op de Peignage d'Eekloo waarbij de wolkaarderij zwaar beschadigd wordt.³ Het station van Eeklo, zo'n 970m ten zuidoosten van het plangebied was eveneens het doelwit van bombardementen. Nog dichterbij het plangebied werden in de Zuidmoerstraat huizen beschadigd bij de bombardementen alsook in de Sterrestraat (zo'n 300m ten noordoosten van het plangebied).

Figuur 11. Foto van de beschadigingen door bombardementen in de Zuidmoerstraat, mei 1940. ⁴

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Een schets van Eeklo (1693)

Op een schetsontwerp van de straten van Eeklo uit 1693 kan niet alleen het kruispunt van de Moeie en de Cocquystraat opgemaakt worden, maar volgens deze kaart stond reeds ter hoogte van dit kruispunt bebouwing.

³ <https://meetjesland1940.be/mei%201940.-2/index.html>

⁴ <https://meetjesland1940.be/mei%201940.-2/index.html>

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de schets van Eeklo (1693).⁵

⁵ *Cartesius.be*

3.3.2.1 Figuratieve Tiendenkaart van Eeklo (1753)

Ook op de figuratieve Tiendenkaart van Eeklo uit 1753 wordt tot aan het kruispunt met de Moeie bebouwing langzij de Cocquystraat weergegeven wat het vermoeden vergroot dat in die periode reeds bebouwing op het terrein aanwezig was.

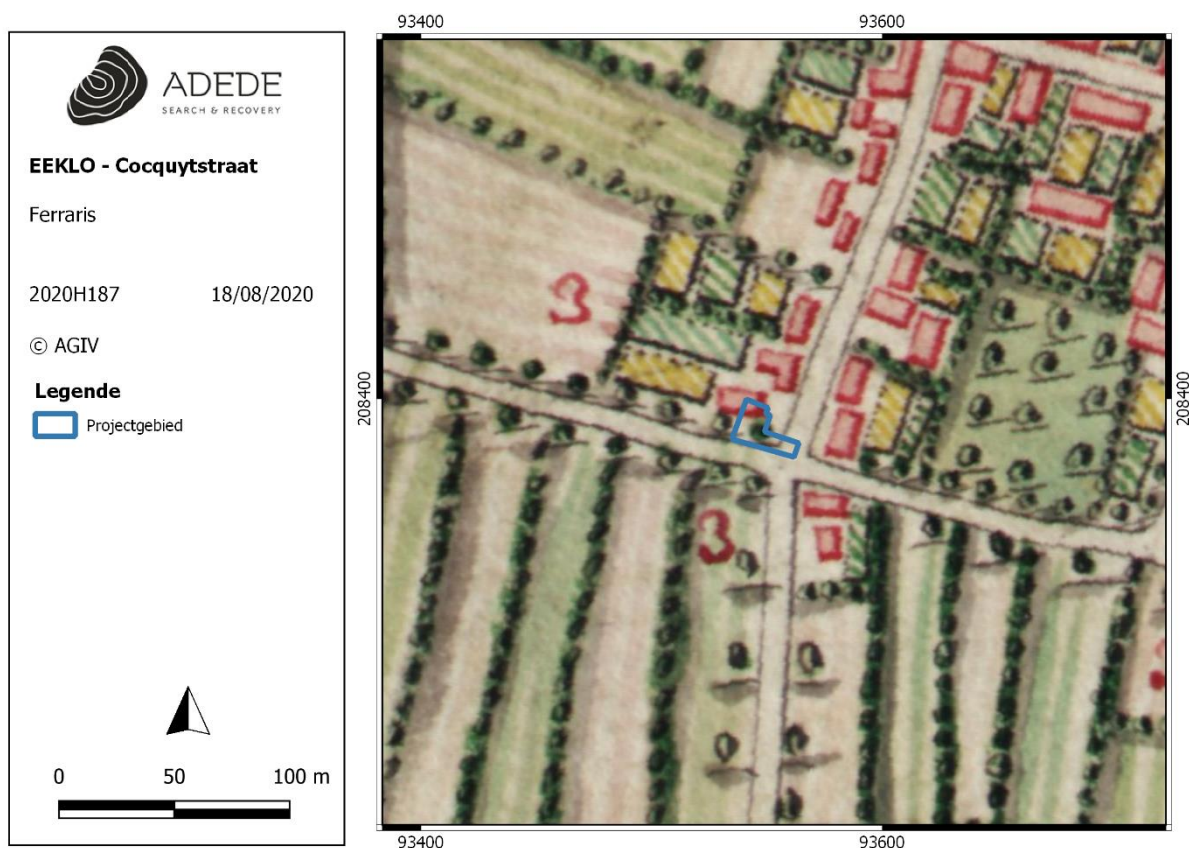
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de figuratieve tiendenkaart van Eeklo (1753).⁶

3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst om zo de leemtes van de bestaande topografische kaarten op te vullen. Het in kaart brengen gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814) met als resultaat een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen.

⁶ Cartesius.be

De Ferrarisatlas had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren.⁷ Op de Ferrariskaart is duidelijk het huidige wegtracé reeds te herkennen, met langs de Cocquytstraat bebouwing tot aan het kruispunt met oa de Moeie. Ook op het plangebied zelf lijkt zich bebouwing te bevinden. De woonkern van Eeklo bevindt zich in het noordoosten terwijl onmiddellijk ten westen en ten zuiden van het plangebied de omgeving vrij onbebouwd is en in gebruik als landbouwgrond.

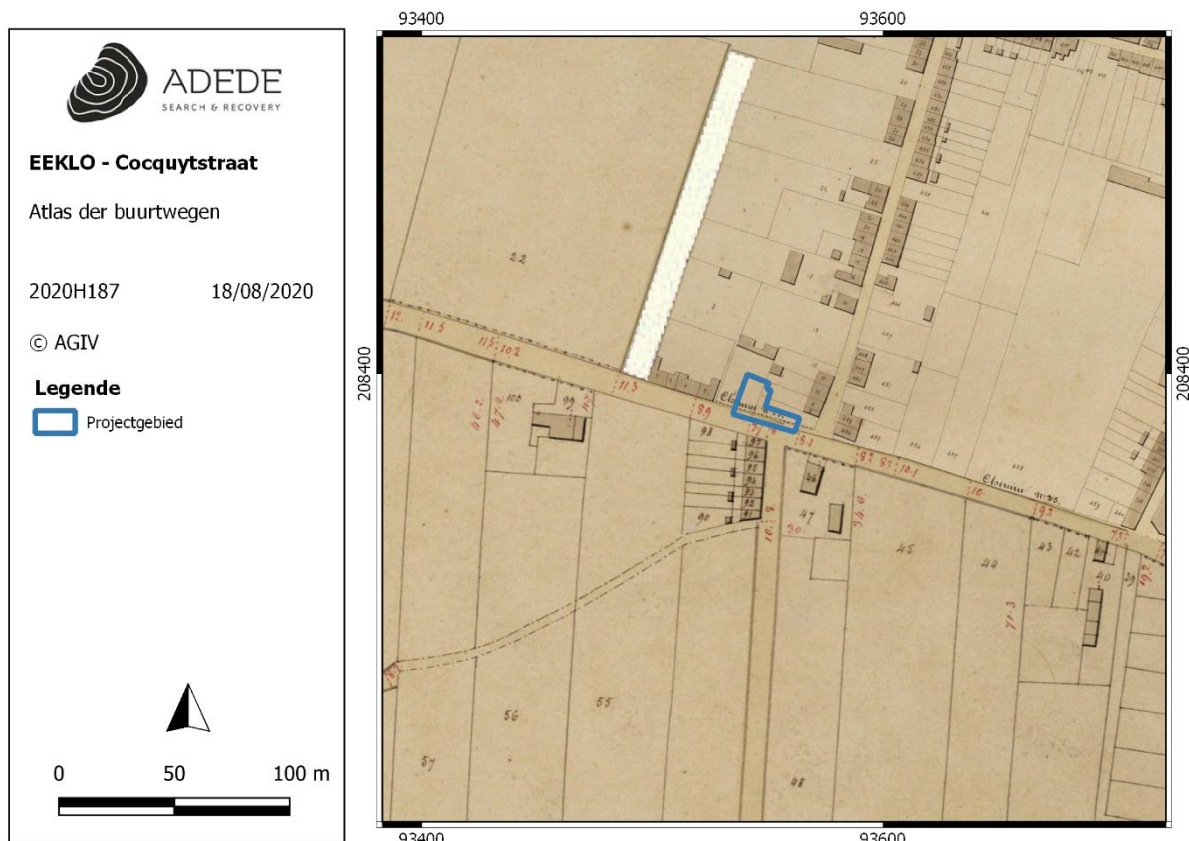
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een

⁷ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden). De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de lengte, de oppervlakte ...-, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen, tabellen van grondinneming. Op deze kaart dient het plangebied eerder op de hoek van de Cocquytstraat met de Moeie gelokaliseerd te worden. Hierbij lijkt eerder geen bebouwing direct op het plangebied zelf te staan, tenzij licht overlappend, maar wel liggen verscheidene gebouwen onmiddellijk aan het plangebied.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philippe Vandermaelen was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Aanvankelijk was zijn

opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande driehoeksmetingen. Hij stuurde zijn topografen uit naar de negen provincies om er de nodige opmetingen te doen en publiceerde twee topografische kaarten van België: de kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – was volledig voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854. Mits lichte correctie van de gegeorefereerde Vandermaelenkaart, lijkt hier op het noordelijke gedeelte van het terrein zich bebouwing te bevinden. Aan de straatzijde lijkt het plangebied net zoals op de Atlas der Buurtwegen vrij van bebouwing.

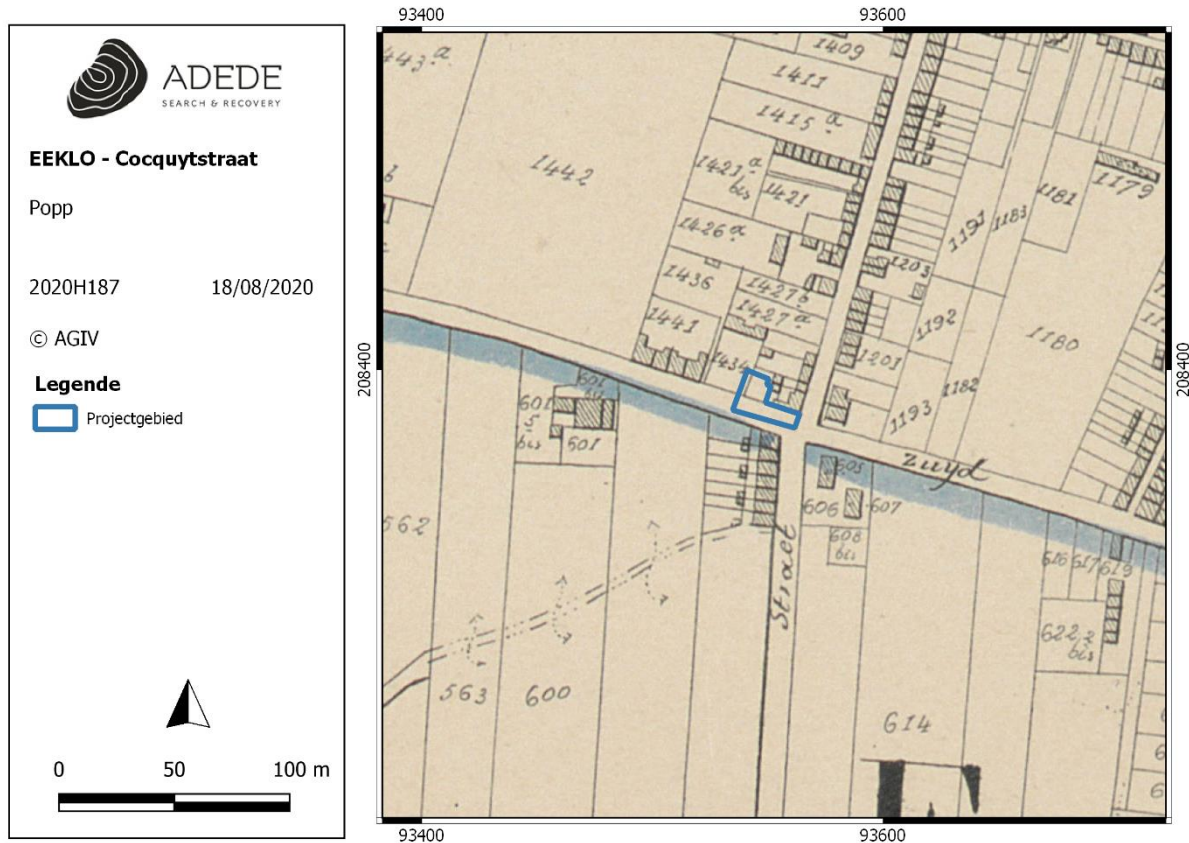
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp. Deze kaarten waren in feite een gecommmercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten dus veel gegevens

over perceelsindeling, maar zonder detailwerking.

Ook hier dient het plangebied iets meer noordelijk geplaatst te worden en niet op de weg zelf. De Poppkaart geeft een hoekgebouw binnen het plangebied weer.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.1 Luchtfoto september 1944⁸

Op de luchtfoto van september 1944 zien we binnen het plangebied op de straathoek een bebouwing staan. Op het westelijk gedeelte van het terrein is op zn minst ook 1 gebouw aanwezig maar of de zone tussen deze bebouwing en het gebouw op de straathoek eveneens bebouwd was, is niet duidelijk zichtbaar. Ten noordoosten van het plangebied zijn ingegraven loopgrachten zichtbaar die moesten beschermen tegen eventuele bombardementen.

⁸ <https://ncap.org.uk/>

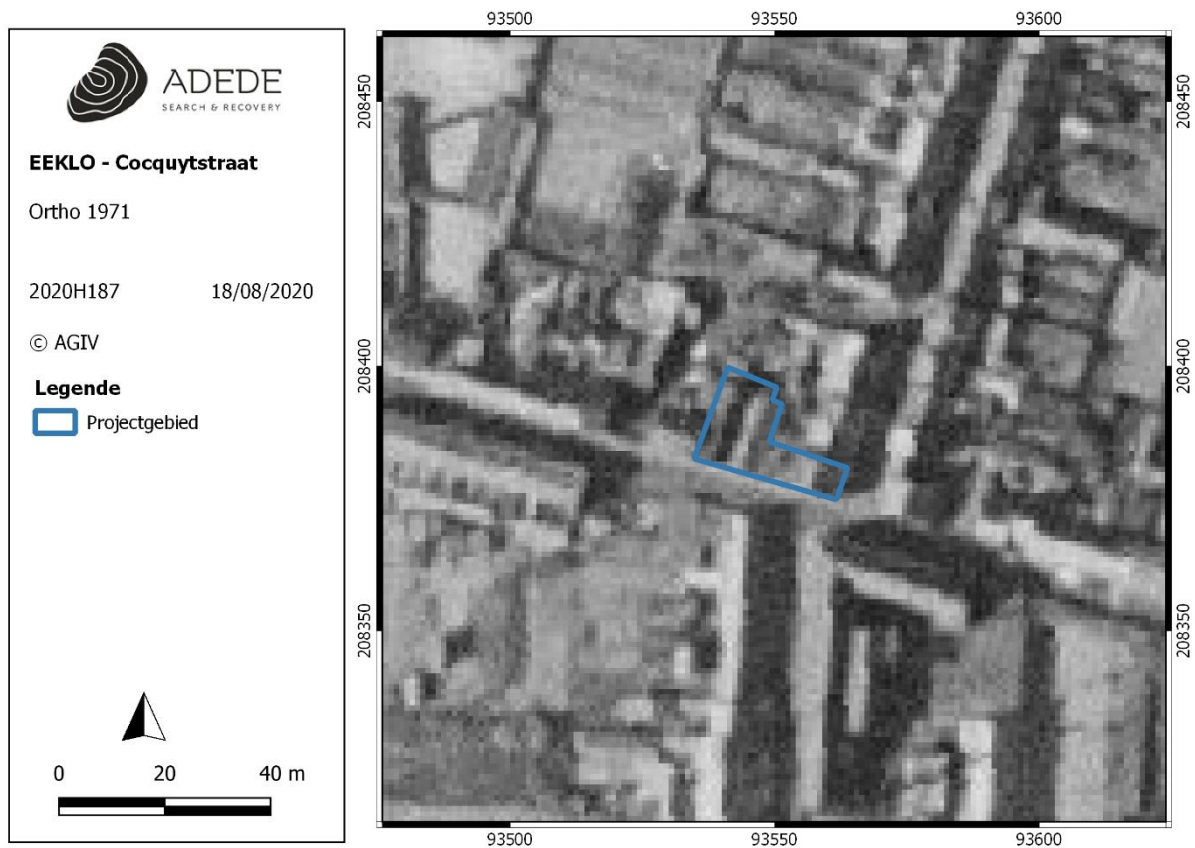

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1944.⁹

⁹ <https://ncap.org.uk/>

3.3.2 Luchtfoto 1971

De luchtfoto van 1971 is vrij onzuiver maar laat ons wel toe om vast te stellen dat zowel op de straathoekzijde als op het noordwestelijke gedeelte van het plangebied bebouwing aanwezig is.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.3 Luchtfoto 1979-1990

De luchtfoto van 1979-1990 geeft weinig verandering weer ten opzicht van de situatie van 1971 waarbij het volledige plangebied lijkt te zijn bebouwd.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

ID 7546¹⁰

Zo'n 70m ten westen van het plangebied werd in 2018 door RAAP een bureaustudie met controleboringen naar het archeologisch potentieel van de ondergrond ondernomen naar aanleiding van de aanleg van het Oeverpark. Op basis van bureaustudie werd een hoge archeologische verwachting gesteld vanaf het Neolithicum en nadat de controleboringen onder de verstoorde toplaag op een gedeelte van het terrein een vrij natuurlijke bodemopbouw vaststelden, werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd.

ID 4285¹¹

Voor een terrein op zo'n 160m ten westen gelegen van het huidige plangebied, voerde Raap in 2017 een bureaustudie uit naar het archeologisch potentieel van de ondergrond. Hierbij werden ook

¹⁰ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7546>

¹¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4285>

landschappelijke boringen uitgevoerd ten einde de bodemgesteldheid te kunnen vaststellen. Voor een groot gedeelte van het plangebied bleek zich onder een verstoorde toplaag nog een natuurlijke bodemopbouw te bevinden waardoor verder onderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek werd aangeraden.

ID392 en ID9007¹²

In 2016 voerde Baac een bureaustudie uit naar het archeologisch potentieel van de ondergrond van een terrein gelegen aan de Stationstraat in Eeklo, ten oosten van het huidig plangebied. Uit het onderzoek kon worden geconcludeerd dat het aantreffen van enige archeologische waarde of archeologische site aan onderzoekslocatie, Eeklo-Markt, uitgesloten leek vanwege de grote verstoringsgraad en de afwezigheid van enig potentieel op kennisvermeerdering. Er werd derhalve geen verder onderzoek geadviseerd. Het gebied werd inmiddels aangeduid als Gebied Geen Archeologie.

3.4.2 CAI Indicatoren

De archeologische zone van Eeklo stad omvat de historische stadskern van Eeklo, zoals die op basis van de historische kaarten van Pourbus en Ferraris (1771-1778) en het gereduceerd kadaster van 1851 kan herkend worden. Alle CAI meldingen binnen een straal van 1km werden in onderstaande lijst opgenomen. Hieruit blijkt het overwegend aantal indicatoren menselijke aanwezigheid vanaf de Middeleeuwen aan te geven, echter werden ook op twee plaatsen binnen deze straal losse vondsten uit de Steentijden aangetroffen alsook een losse vondst die mogelijk terug te dateren is naar de Romeinse Tijd.

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
30432 ¹³	325m ZO	Middeleeuwen	Klooster: Het huidige klooster- en scholencomplex met kapel van O.-L.-Vrouw Ten Doorn is een ensemble waarvan de geschiedenis teruggaat tot het midden van de 15de eeuw. - stenen kapel: reeds in 15de eeuw, misschien vroeger - in 1578: klooster + kapel vernield, heropbouw vanaf 1660 - huidige kapel van 1713 (verschillende

¹² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9007>

¹³ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30432> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

			verbouwingen tot in de 20ste eeuw)
162333 ¹⁴	900m ZO		Door Studiebureau Archeologie werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij een grote hoeveelheid grondsporen aan het licht kwam: 88 antropogene sporen: kuilen, grachten, greppels, paalkuilen en spitsporen die op basis van de kleur, vulling en aflijning werden opgedeeld in 3 groepen. Volgens het Studiebureau konden deze als volgt geïnterpreteerd worden : de groep scherp afgelijnde sporen zijn postmiddeleeuws/recent te dateren. De groep met bruine/donkerbruine vulling zouden mogelijk middeleeuws kunnen zijn en de laatste groep is mogelijk prehistorische te dateren.
165001 ¹⁵	900m ZO		BAAC voerde op basis van het proefsleuvenonderzoek op CAI 162333 een archeologische opgraving uit met volgende vaststellingen:
		Steentijden	Losse vondsten van lithisch materiaal: Eén werktuig, een eindschrabber op kling van een fijnkorrelige donkergrijs/ zwarte vuursteen. Daarnaast nog een klingfragment en enkele afslagen.
		Nieuwste Tijd	Grondsporen, bestaande uit greppels en kuilen, en enkele verstoringen.
32067 ¹⁶	1 km ten oosten	Romeinse Tijd	Toevalsvondst in 1974 van 2 groenachtige flesjes met stoppels en Romeinse munten, die mogelijk dateren uit de 3 ^e eeuw
31511 ¹⁷	1 km ten oosten	Late Middeleeuwen	Indicator dat zich op deze locatie een voormalig hospitaal bevond, opgericht in 1260 (begin 15de eeuw zeker aanwezig): exacte stichtingsdatum niet gekend. Einde van zijn bestaan: 1787/1788

¹⁴ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/162333> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

¹⁵ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/165001> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

¹⁶ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32067> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

¹⁷ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31511> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

30430 ¹⁸	400m NO	Late Middeleeuwen	Stadhuis: eerste stadhuis (oorspronkelijk schepenhuis) werd gebouwd in 13de eeuw na het verwerven van de Stadskeure (1240) - uitbreiding in de 15de eeuw (1410-1411) - werd zwaar beschadigd door de godsdienstoorlogen in de 16^e eeuw en rond 1650 volledig herbouwd (in Vlaamse Renaissancestijl), grote restauratie in 1932 - tot omstreeks 1900 geflankeerd door 2 gebouwen: gevangenis + wacht - bij marktrenovatie werd de ingang van een oude kelder teruggevonden - kelder: volgens R. Tondat dateert hij van begin 15de eeuw, mogelijk zelfs eind 14de eeuw
40021 ¹⁹	420m NO	Middeleeuwen	Sint-Vincentiuskerk: - oudst gekende verwijzing naar de parochie in 1331 - bij een sloop in 1878 werden funderingen aangetroffen van een oudere kerk (op basis van stijl en bouw materiaal voor 1300 gebouwd): 3-beukig met romaanse bogen. De vermelding van oude sterke muren, blootgelegd bij de afbraak onder het portaal, laten een nog oudere Romaanse (?) constructie op dezelfde locatie vermoeden. - de kerk werd meermaals verbouwd in o.a. 15de-16de eeuw - kerkplein was oorspronkelijk het kerkhof: rond 1300 omgeven door een muurtje - huidige kerk werd voltooid in 1883 - houten toren verwoest voor 1400
31526 ²⁰	590m NW	16 ^e eeuw	Schriftelijke indicator verwijst naar een molenwal met huis met de benaming <i>Den Papegaai</i>

¹⁸ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30430> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

¹⁹ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/40021> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

²⁰ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31526> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

31551²¹	920m NW	Late Middeleeuwen	Indicator van een molen genaamd <i>Stampcot de Keyserinne</i> , zeker in de 15de eeuw aanwezig (mogelijk ouder), maar in de 16de eeuw verwoest (en daarna opnieuw gebouwd?)
211762²² en GGA	930m NW	20 ^{ste} eeuw	Baac voerde op dit terrein een archeologisch onderzoek uit waaruit blijkt dat door zandwinning in recentere periodes de grond ernstig vergraven was
224036²³ en GGA	590m NW	20 ^{ste} eeuw	Proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Ruben Willaert: Kuilen en verstoringen gerelateerd aan de voormalige industriële activiteit op de site
31552²⁴	485m NW	Neolithicum	Losse vondst van lithisch materiaal : een gepolijste silex-bijl
31527²⁵	460m NW	Nieuwe Tijden: 17 ^e eeuw, mogelijk ouder	Indicator van een molen, genaamd <i>Oliewindmolen Cle</i> . oudste vermelding: 1636, mogelijk ouder

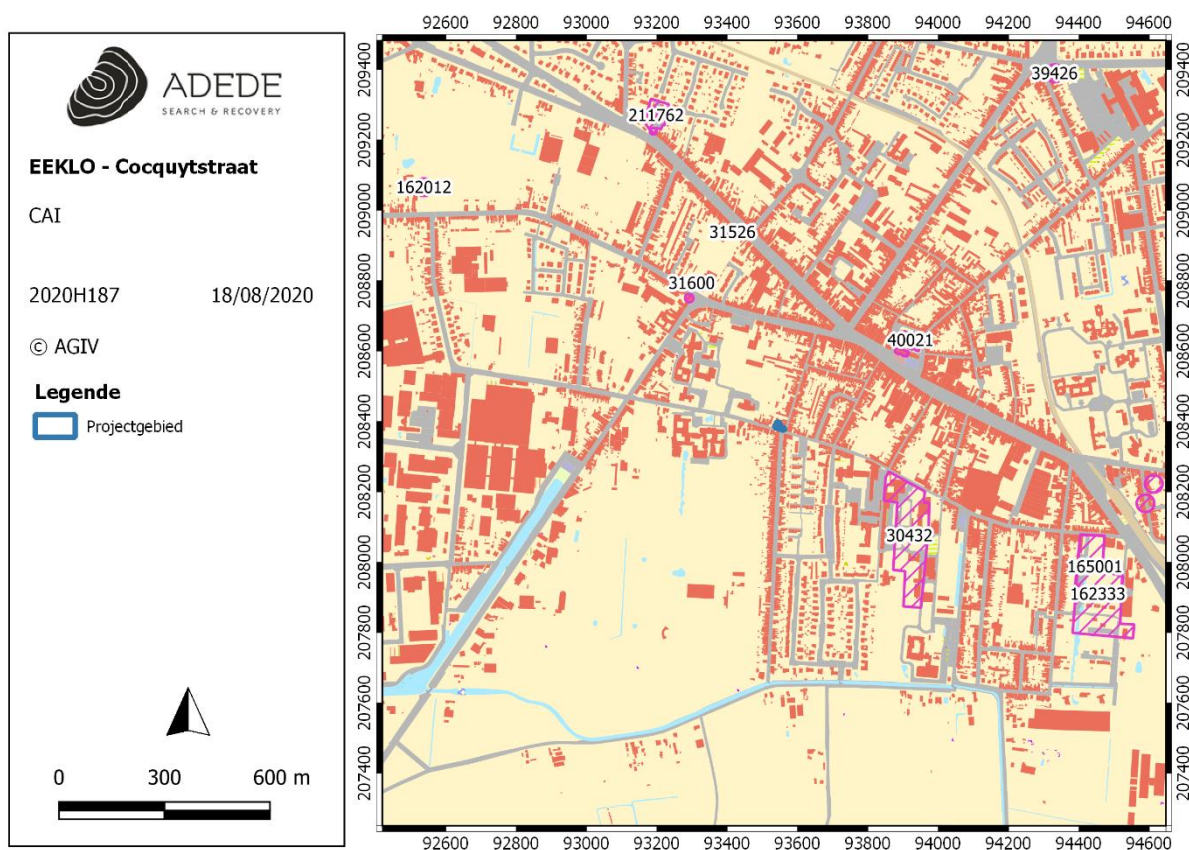
²¹ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31551> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

²² <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/211762> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

²³ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/224036>

²⁴ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31552> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

²⁵ <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31527> (Geraadpleegd op 19-08-2020)

Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Besluit

In het kader van de aanvraag tot een omgevingsvergunning voor de inplanting van een meergezinswoning aan het kruispunt tussen de Cocquytstraat en de Moeie in Eeklo, werd door ADEDE BVBA een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

De ligging tegen de zuidelijke flank van een dekzandrug in een verder vrij nat, lager gelegen gebied heeft in het verleden ongetwijfeld een sterke aantrekkingskracht uitgeoefend op de mens. Hoewel voor vroegere periodes weinig geweten is over de ontwikkeling van Eeklo, werden binnen een straal van 1km rondom het plangebied wel op 2 plaatsen losse vondsten uit de Steentijden gedaan van lithisch materiaal. Vanaf de Middeleeuwen komt Eeklo voor in literaire bronnen en historisch kaartenmateriaal geeft aan dat er vermoedelijk reeds bebouwing op het terrein aanwezig was sinds 1693. Het historisch kaartenmateriaal gecombineerd met de luchtfoto's geven weer dat zich op het plangebied verschillende bouwfases hebben voorgedaan met als laatste de huidige loods aan de westzijde en het woonhuis aan de oostzijde. Gezien deze context wordt vanuit archeologisch oogpunt een complexe verticale stratigrafie in de bodem verwacht. Wat betreft een archeologisch verwachting naar pre-middeleeuwse periodes kan gesteld worden dat vanwege de meermaalse versterking door bebouwing op het plangebied de verwachting op relikten van jager-verzamelaarsgroepen zeer laag is. Inzake sedentaire gemeenschappen echter, vanaf Neolithische boeren tot in de Romeinse periode, is het potentieel van het terrein moeilijker in te schatten. In de omgeving zijn enkele indicaties vastgesteld die wijzen op een menselijke aanwezigheid gedurende deze perioden

Bij de geplande werken blijft het woonhuis met de achterbouw bewaard, maar zal de loods gesloopt worden om plaats te maken voor een meergezinswoning met aan de noordzijde een tuinzone. Aangezien de loods een fundering tot vorstvrije diepte heeft (80cm) en de geplande

meersgezinswoning dieper zal reiken met een fundering tot maximaal 1m, is het mogelijk dat hierbij nog vorige bouwfases zullen worden aangesneden. De diepste ingrepen gebeuren lokaal in de tuinzone voor de sceptische putten die gemiddeld tot een diepte van 3m onder het maaiveld zullen zitten. Deze info in acht genomen, kan met zekerheid gesteld worden dat dit een impact zal hebben op het archeologisch bodemniveau. Gezien de hoge archeologische verwachting op het terrein en het feit dat de geplande werken met zekerheid het archeologisch bodemniveau zullen bereiken, biedt het plangebied bij verder onderzoek een hoog potentieel op kennisvermeerdering en valt een archeologisch vervolgonderzoek zeker te verantwoorden. Adede BVBA adviseert dan ook een vervolgonderzoek in de vorm van proefputten ten einde een optimaal inzicht te bekomen in de verticale stratigrafie binnen het plangebied. De uitwerking hiervan wordt verder besproken in het Programma van Maatregelen.

5 Bibliografie

Baeyens, N. Archeologienota Eeklo Moeie. RAAP, 2017.

Overmeire, J. Archeologienota Eeklo Paterskerk. BAAC. 2018

Vermeulen, B. Archeologienota Eeklo aanleg Oeverpark. RAAP, 2018.

Online:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://bib.kuleuven.be>

<http://www.ngi.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

<https://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://www.cartesius.be>

www.geopunt.be

www.geoportaal.be

www.dov.vlaanderen.be

<https://meetjesland1940.be>

<https://ncap.org.uk/>

https://bel-memorial.org/books/eerste_wereldoorlog_in_het_meetjesland.pdf

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 23 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 24 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 25 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 26 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	- 27 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 28 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 29 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 30 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 31 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 32 -
Figuur 11. Foto van de beschadigingen door bombardementen in de Zuidmoerstraat, mei 1940. . -	- 34 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de schets van Eeklo (1693).	- 35 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de figuratieve tiendenkaart van Eeklo (1753).	- 36 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 37 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 38 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 39 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 40 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1944.	- 41 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 42 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.	- 43 -
Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 48 -